

Veriora valla arengukava aastateks 2015 – 2020

Sissejuhatus

(1) **Definitsioon:** arengukava on dokument, mis sisaldab valla majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamise ning edasise arengu suundi ja eelistusi.

(2) **Arengukava** on lähemate eesmärkide saavutamist kavandav dokument, mida viiakse ellu programmide, projektide ja eelarve kaudu. Arengukava põhieesmärgiks on piirkonna (valla) arengu kujundamine soovitud eesmärkide saavutamiseks selleks sobivate vahenditega. Arengukavas kajastub erinevate valdkondade hetkeolukord Veriora vallas ja uue arengukava koostamisel on sellest lähtutud.

(3) **Visioon** on piirkonna soovitud tulevikupilt, mida tahetakse teatavaks ajaks saavutada ja mille poole püüeldakse.

(4) **Strateegia** paneb paika soovitud eesmärgini (visioonini) jõudmiseks vajalikud üldised tegevussuunad.

(5) **Tegevuskava** on lähiaastate konkreetsete ülesannete ja projektide nimekiri.

(6) **Probleem** on negatiivne nähtus, olemasoleva ning soovitud olukorra erinevus.

(7) **Tegevus** on püstitatud eesmärgi saavutamiseks vajalik konkreetne, elluviidav toiming, mis enamasti on määratletud ajaliselt, materiaalsete ressursside ja vastutajaga.

(8) **Arengukava** on aluseks:

- 1) Veriora valla eelarve koostamisele;
- 2) investeringute kavandamisele, nende jaoks raha ja muude vahendite taotlemisele, sõltumata nende allikast;
- 3) laenude võtmisele ja võlakirjade emiteerimisele eelarveaastast pikemaks perioodiks.

(9) **Arengukava** koostamisel seati eesmärgiks:

- 1) tingimuste loomine Veriora valla kui terviku igakülgeks arenguks, tuginedes valla arengueeldustele ja eripärale;
- 2) luua igakülgselt head tingimused inimese eluks ja arenguks;
- 3) leida võimalusi elukeskkonna parandamiseks, et inimesed tahaksid Veriora vallas elada;
- 4) leida võimalusi Veriora valla atraktiivsuse tõstmiseks ettevõtjate ja turistide silmis, sealhulgas mainekujunduseks;
- 5) kavandada valla säästvat arengut ja kujundada inimeste hoiakuid;
- 6) luua soodne keskkond erinevate valla arengule kaasa aitavate arengufondide kasutamiseks, arenguprojektide sünniks ja teostamiseks.

1. peatükk VERIORA VALLA HETKESEISU ANALÜÜS

§ 1.Valla üldiseloostus

(1) Veriora valla pindala on 200,3 km². Vallas elab 01.01.2014 seisuga 1403 elanikku, mis moodustab ligi 4.7% Põlva maakonna rahvastikust. Valda läbib tihe teedevõrk ja raudtee. Veriora vallas on väljaarenenud sotsiaalne infrastruktuur, kuhu kuuluvad Viluste põhikool, lasteaed "Õnnesen", Veriora Valla Kultuur, Leevi hooldekodu, Veriora noortekeskus, Veriora raamatukogu-külakeskus koos perearstipraksise, päevakeskuse ja haruapteegiga, Leevi raamatukogu ja Veriora postipunkt.

(2) Vallas on 30 asulat: Veriora alevik, Verioramõisa küla, Vinso küla, Viluste küla, Väike-Veerksu küla, Vareste küla, Viira küla, Vändra küla, Võika küla, Süvahavva küla, Soohara küla, Sarvemäe küla, Pahtpää küla, Nohipalo küla, Männisalu küla, Mõtsavaara küla, Laho küla, Jõevara küla, Lihtensteini küla, Leevi küla, Kunksilla küla, Koolma küla, Koolmajärve küla, Kullamäe küla, Timo küla, Kirmsi küla, Kikka küla, Jõeveere küla, Himmiste küla, Haavapää küla.

§ 2. Asend

Veriora vald asub Kagu-Eestis Põlva maakonnas – maakonnakeskusest Põlvast 25 km kaugusel ja pealinnast 255 km kaugusel. Veriora vald paikneb maakonna kaguosas. Idast piirneb Veriora vald Mikitamäe vallaga, kagust Orava vallaga ja edelast Lasva vallaga, läänest Põlva ning Laheda vallaga. Valla põhjapiir ühildub Räpina vallaga. Vallakeskusele on lähimad linnad Räpina (15 km), Põlva (25 km) ja Võru (30 km).

§ 3. Looduskeskkond

(1) Kaunis looduskeskkond on valla omapäraks ja samas ka tugevaks arenguvõimaluseks. Valda läbib Eesti pikim jõgi Võhandu, mida ääristavad liivapaljandikud ja koopad. Võhandu on kujunenud tuntud turismisihtkohaks veematkajatele (kanuu-, paadi- ja süstamatkad). Võhandu ürgorg (Leevi külast kuni Reo sillani) kuulub Põlvamaa väärtuslike maastike I tähtsusklassi (kokku III tähtsusklassi), tegemist on olulise ja maakondlikult tähtsa piirkonnaga.

(2) Veriora valla lääneossa jääb rohkete laugaste ja soosaartega Meenikunno maastikukaitseala. Raba serval asub vaatetorn ning üle soo viib laudtee Päikeseloojangu majani, mis on atraktiivseks puhke- ja vaatluskohaks.

Valla piirides on mitu looduslikult kaunist järve: Nohipalu Mustjärv ja Nohipalu Valgejärv, Koolma järv, Viinakoja järv ja Veriora paisjärv.

Meenikunno raba, Koolma järv ja Võhandu jõe ürgorg on kantud Natura 2000 eelvalikuala nimistusse.

(3) Tuntumad turismiobjektid Veriora vallas on: Võhandu jõe ürgoru kaitseala, Kalmetemägi, Viia veski, Viira veski ja veskikalju, Koolma kääbastik, Meenikunno maastikukaitseala.

§ 4. Veriora ajaloolisest kujunemisest

(1) Veriora nime on esmakordselt kirjalikult mainitud 1638.a. rootslaste maarevisjoni andmetel. Veriora ümbrus on ajalooliselt kuulunud pikka aega Räpina kihelkonda Võru maakonnas. Vene – Liivi ja Rootsi – Poola sõdade ajal on Veriora kandis suuri lahinguid peetud, mille järgi Veriora (algselt Verioja) ka oma nime olevat saanud. Suured lahingud toimusid Leevi metsades II maailmasõja ajal. Sõjategevusest annavad tunnistust ka ümbruskonnas asuvad kääpad, kaevikud ja sõjatee.

(2) Mõisaajast tuntakse Veriora ümbrust kui head põllumajanduspiirkonda. Veriora mõis ehitati Veriora küla asemele XVII sajandi lõpul. Põlisteks Veriora mõisa omanikeks oli von Rothide perekond. Vanim nimetatud suguvõsast, keda rahvas veel mäletab, oli August von Roth. Mainitud mõisniku ajal algas Veriora vallas talude päriseks ostmine.

(3) Veriora alevik sai omavalitsusliku staatuse 1992. aastal. Valla praegused piirid on välja kujunenud peamiselt II maailmasõja järgsetel aastatel vastavalt Veriora aleviku arengule ja selleaegsetele vajadustele.

§ 5. Rahvastik

(1) Veriora vallas on **01.01.2014.** aasta seisuga 1 403 elanikku, mis moodustab 0,11% Eesti rahvastikust ja 4,7 % Põlvamaa rahvastikust ning elanike arvult on Veriora vald Põlvamaal 8. kohal. Valla elanikkond jaguneb valla külade ja aleviku vahel suhteliselt erinevalt (tabel 1).

Tabel nr 1 Elanike arv külates seisuga 01.01.2010-01.01.2014

Kohanimi	2010	2011	2012	2013	2014	Hälve 2013/2014
Veriora alevik	500	490	483	467	456	-11
Haavapää küla	11	11	12	15	15	0
Himmiste küla	21	20	27	25	24	-1
Jõevara küla	7	7	7	7	7	0
Jõeveere küla	23	25	17	17	18	+1
Kikka küla	27	26	25	26	28	+2
Kirmsi küla	21	28	21	21	21	0
Koolma küla	6	6	4	4	3	-1
Koolmajärve küla	2	2	2	2	3	+1
Kullamäe küla	6	8	10	7	6	-1
Kunksilla küla	15	13	9	9	9	0
Laho küla	20	17	19	20	22	+2
Leevi küla	194	194	192	193	193	0
Lihtensteini küla	18	14	16	15	14	-1
Mõtsavaara küla	6	6	5	5	4	-1
Männisalu küla	35	35	35	35	33	-2
Nohipalo küla	24	23	21	20	17	-3
Pahtpää küla	105	100	96	95	97	+2

Sarvemäe küla	14	15	14	14	15	+1
Soohara küla	43	39	38	37	34	-3
Süvahavva küla	41	43	40	37	27	-10
Timo küla	7	7	7	7	6	-1
Vareste küla	22	24	26	23	24	+1
Verioramõisa küla	63	65	68	71	70	-1
Viira küla	22	21	18	17	17	0
Viluste küla	127	126	120	122	119	-3
Vinso küla	13	13	14	14	14	0
Võika küla	31	29	28	27	26	-1
Väike-Veerksu küla	53	48	43	42	45	+3
Vändra küla	32	33	32	31	34	+3
Valla tähtsusega sissekirjutus	3		4	2	2	0
Kokku	1 512	1492	1 453	1427	1403	-24

Tabel nr 2 Veriora valla elanike arvu dünaamika

<i>Aasta</i>	<i>Elanike arv</i>	<i>Sünnid</i>	<i>Surmad</i>	<i>Loomulik iive</i>
2010	1512	7	15	-8
2011	1492	12	8	+4
2012	1453	8	22	-14
2013	1427	7	16	-9

§ 6. Majandus ja ettevõtlus

(1) Vallas tegutseb 01.01.2014 seisuga ametlikel andmetel 28 äriettevõtet ja 24 füüsilisest isikust ettevõtjat. Põllumajandusega tegelevate ettevõtjate osakaal on kõige suurem (40%). Metsatööstuse ja puidu töötlemise valdkond moodustab 18% ettevõtluskeskkonnast ning annab tööd umbes 50 inimesele. Müügitöö ja kaubandusega tegelevad ettevõtted moodustavad võrdselt teenuse müügi 12% ning turism 10% kogu valla ettevõtlus-keskkonnast.

(2) Ettevõtlus ja sellest tulenevalt kogu valla majanduslik olukord sõltub eelkõige territoriaalsetest tingimustest ja ajaloolisest pärandist. Ettevõtluskeskkond on valdavalt orienteeritud põllumajanduslikule tootmisele, sellele järgneb puidu- ja metsatööstus, teenindus ning müügitöö. Vähemal määral tegeldakse ka puhke- ja turismimajandusega ning transportteenuse pakkumisega.

(3) **01.01.2014** seisuga moodustavad Töötukassa andmetel Veriora valla **1403** elanikest **62,7%** tööealised inimesed. Töötute arv vallas on viimastel aastatel püsinud stabiilsena, millest naiste osakaal on 40% ja meestel 60%. Pikaajalistel töötutel on õpitud abituse tõttu madal motivatsioon otsida alalist tööd. Töö otsinguid mõjutavad ka kevad-, suve- ja sügisperioodil pakutavad erinevad hooajatööd. Tööpuuduse kõrval eksisteerib ka kvalifitseeritud tööjõu puudus, mistõttu kohalikud tööandjad kasutavad vajadusel väljastpoolt

valda pärinevat tööjõudu. Valla tööealisest elanikkonnast on ligi 70 tegevad põllumajanduses, tööstuses (valdavalt puidu- ja metsatööstus) 65 inimest, 56 on hõivatud avalikus sektoris (kaasa arvatud kool ja lasteaed), teenindussektoris ja kaubanduses töötab ligi 50 inimest. Umbes 65 valla elanikku käivad tööl väljaspool valda. Naabervaldadest ja Võru-, Põlva-, Räpina linnast käib Veriora valda tööle umbes 30 inimest.

(4) Veriora valla ettevõtluse elavdamiseks on kavas hakata maksma alustavatele ettevõtjatele ettevõtlustoetusi, milleks töötakse välja vastav kord.

§ 7. Turism ja puhkemajandus

(1) Turism ja puhkemajandus on Veriora vallas olulisel kohal, kuna sinne looduskeskkond soosib nii sise- kui ka väliturismi.

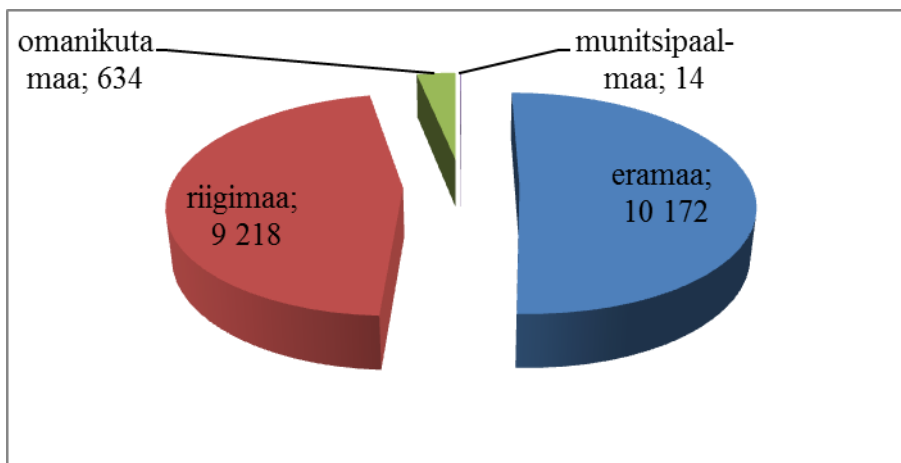
Taliturismi harrastajatele on Lammasmäel valgustatud suusarajad.

(2) Ametlikku turismiinfopunkti vallas ei ole, seega ei ole ka täpset ülevaadet, kui palju turiste külastab piirkonda. Kitsaskohaks on turismisihtkohtade, vaatamisväärsuste ja külade ebapiisav viidastamine ning infomaterjali (voldikud, fotomaterjal, kaardid jms) vähesus.

§ 8. Maakasutus ja planeerimine

(1) Veriora valla haldusterritooriumi suuruseks on 20 038 hektarit, millest 46% hõlmab riigimaa, 51% eramaa ning alla ühe protsendi moodustab munitsipaalmaa. Ligikaudu 3% (vt joonis nr 1) maast on veel mõõdistamata ja seega ka katastrisse kandmata.

Joonis nr 1 Maa jagunemine omandi liigi järgi (hektarites) seisuga 01.01.2014

(2) 01.01.2014.a. seisuga ei ole vallas maareform veel lõppenud, kuna 3% maast (vt joonis nr 1) on mõõdistamata ja katastrisse kandmata. Suurim maakasutaja vallas on Riigimetsa Majandamise Keskus, kelle kasutada on 8847,43 ha maad. Sellest enamuse moodustavad puhkealad ja riigimets. Maanteede alla jääb 170,89 ha maad ja raudtee alla 39,76 hektarit.

(3) Detsembris 2009 valmis Veriora valla üldplaneering, mille eesmärgiks on määratleda valla ruumilise arengu põhimõtted, täpsustada maakasutus- ja ehitustingimusi ning reguleerida arendustegevust Veriora valla haldusterritooriumil. Veriora Vallavolikogu otsusega

24.04.2014 nr 5 on kehtestatud üldplaneeringu muudatused ja kinnitatud ülevaatamise tulemused.

(4) Üldplaneeringuga suunatakse valla maakasutust ning määratakse detailplaneeringu koostamise kohustusega alad. Veriora valla üldplaneeringuga luuakse võimalused elanike sotsiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamiseks ning soodsa majanduskeskkonna kujunemiseks. Veriora valla üldplaneeringu koostamisel on arvestatud keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemustega, mille alusel on tehtud muudatusi planeeringulahenduses. Valminud on detailplaneering Veriora raamatukogu-külakeskuse maa-alale, kuhu kavandatakse pargiala.

(5) Veriora vallal on kehtestatud detailplaneeringud Leevi veski kohta, Veriora aleviku paisjärve puhketsooni kohta, Veriora alevikus piirkonna Jaama 2 kuni Jaama 4 kohta ning kinnistute Uus tn 1, Uus tn 2 vahelisele alale jäätmejaama rajamiseks, Leevile Võhanduveere vabaõhukeskuse rajamiseks, Veriorale raamatukogu-külakeskuse rajamiseks Räpina mnt 2, Veriora Raamatukogu – külakeskuse juurde pargiala rajamiseks ja sotsiaalmaja ehituseks.

§ 9. Haridus

(1) Viluste Põhikool asub Räpina–Võru maantee ääres Viluste külas. Räpina kihelkonna külakoolid (sh Willusth) on arhiivimaterjalide põhjal asutatud 1769. aastal. Esimene teadaolev koolihoone sai valmis 1873. aastal.

(2) Uus kaasaegne koolihoone valmis 2001. aastal. Koolis on lisaks õppeklassidele aula, ajakohane köök ja söökla, tööõpetuse ruumid, huvitegevuse ruum, hästi sisustatud raamatukogu koos lugemissaaliga ning arvutiklass. Alates 2008. aasta sügisest asub koolihoones ka Veriora lasteaed „Õnneseen”.

(3) Spordihoones on võimla, riietumis- ja duširuumid, saun, jõusaal. Koolis on võimalik õppida kahte võõrkeelt: inglise ja saksa keelt. Õpilased saavad osa võtta mitmete huviringide tööst.

(4) Õpilastele paremate IT ja interneti tingimuste loomiseks parendatakse igal aastal arvuti tark- ja riistvara.

(5) Tugisüsteemidena on rakendunud pikapäevarühm, õpiabi ning töötavad logopeed ja sotsiaalpedagoog.

(6) Seni on õpilaste arv koolis olnud üsna püsiv, kuigi mõnevõrra vähenenud. Õpilaste arvu vähenemise on põhjustanud üleüldine rahvastiku vähenemine maapiirkondades.

Tabel nr 4 Õpilaste arv

Klass Aasta	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Lihtsus- tatud õppe- kava	Kokku
2010/ 2011	11	15	15	16	12	4	9	7	23	8	121
2011/ 2012	7	11	14	14	14	12	6	9	7	4	98

2012/ 2013	11	7	11	13	14	14	13	6	10	4	103
2013/ 2014	8	12	6	10	13	13	14	12	6	5	99
2014/ 2015	8	8	12	6	10	13	13	14	12	3	103
2015/ 2016	9	9	8	16	6	12	15	11	16	5	102

(7) 2011/2012. õppeaastast on lihtsustatud õppekavaga õpilased integreeritud tavaklassi. Tänu Viluste põhikoolis rakenduvale tugisüsteemile suudavad kõik õpilased omandada põhihariduse ning õpilaste koolist väljalangevust ei ole viimastel aastatel esinenud.

(8) Viluste põhikooli õpilased on edukalt esinenud maakondlikel ja vabariiklikel olümpiaadidel ja võistlustel. Maakondlikel olümpiaadidel on saavutatud auhinnalisi kohti paljudes õppeainetes. Õpilased on olnud edukad lauluvõistlustel ja rahvatantsus ja spordis - korvpallis, võrkpallis, kergejõustikus.

(9) Viluste Põhikooli koostööpartneriks on Võro Instituut, kes toetab võro keele ja kultuuri õpetuse korraldamist koolis. 2005. aastast omab kool ka välispartnerit Saksamaa Liitvabariigist (Marnitzi Reaalkool Mecklenburg-Vorpommerni Liidumaal). Kool otsib erinevaid kontakte ja koostöövõimalusi välisriikide koolidega.

§ 10. Veriora lasteaed “Õnneseen”

(1) 2008.aastast asub Veriora lasteaed „Õnneseen“ Viluste Põhikooliga ühes hoones.

Tabel nr 5 Laste arv vanuserühmade kaupa seisuga 01.01.2014.a.

2.a.	4 last
3.a.	8 last
4.a.	12 last
5.a.	7 last
6.a.	5 last
7.a.	1 laps

(2) Lasteaias töötab 01.01.2014.a. seisuga 7 inimest, nendest 4 on pedagoogid. Pedagoogiline personal on kvalifitseeritud ning vastab lasteaia personalile kehtestatud nõuetele. Koolihoones on lasteaial eraldi sissekäik ja õues on aiaga piiratud mänguväljak.

§ 11. Noorsootöö ja huviharidus

(1) Huvitegevusega saab erinevates ringides osaleda Viluste põhikoolis, Leevi rahvamajas ja Veriora noortekeskuses, samuti Veriora Päevakeskuses.

Populaarne on tervisespordi harrastamine Veriora - Viluste vahelisel kergliiklusteel (tervisejooks, kepikõnd, rulluisutamine, suusatamine).

(2) 2006.a. juunis valmis Veriora alevikus spetsiaalselt noortele ehitatud noortekeskus, mille tööd koordineerib ja juhib Veriora valla noorsootöö spetsialist. Noortekeskus valmis EL

Struktuurivahendite, riigipoolse toetuse ja valla vahenditega „Avatud noortekeskuste” programmi raames. Veriora noortekeskus juhindub oma tegevustes noorsootöö seadusest ja Veriora noortekeskuse arengukavast. Veriora noortekeskus kuulub Avatud Noortekeskuste katusorganisatsiooni. Veriora noortekeskuses toetatakse noorte omaalgatust ning koostöös noortega luuakse võimalusi huvitavaks ja arendavaks tegevuseks. Noortekeskus on avatud igale noorele, seadmata tingimusi tema oskustele, võimetele, teadmistele ja rahalistele võimalustele. Noortekeskuse ülesandeks on kaasata noori aktiivselt tegevuse algatamisse ja arendamisse ning võimaldada omavahelist suhtlemist ja mitteformaalset õppimist. Noortekeskuses tegutsevad mitmed huvialaringid, korraldatakse erinevaid üritusi. Oma esimese töökasvatuse saavad noored Noortekeskuse poolt korraldatavates õpilasmalevates. Kavas on noortekeskusele rajada vana katlamaja asemele huvipark koos tehnikaringi hoonega, kus kõik noored saaksid omandada tulevikuks praktilisi oskusi tehniliste vahenditega toimetulekuks. Koostatud on tehnikamaja ehitusprojekt. Vastavate meetmete avanemisel taotletakse rahastust ehituseks ja sisustuse soetamiseks. Veriora pargialale on kavandatud palliplats mitmesuguste vaba aja mängude tarvis. Veriora paisjärve puhketsooni I etapi valmimisega said noored juurde mitmeid vaba aja veetmise ja sportimisvõimalusi (käsipall, korvpall, rannavõrkpall, lauatenis jmt). Korrastatud rannaala on kuni laululavani valgustatud, mis muudab ala turvalisemaks. Veriora noortekeskuses on oma noortebänd, milles osalevad noored saavad tegeleda muusikaga. Noored korraldavad traditsiooniks kujunenud noortebändide festivali „Rock Strogonoff“ Veriora vabaõhulaval. Muusikariistu ja helitehnikat tuleb vastavalt vajadustele juurde hankida. Noortekeskuse esine ala vajab kõvakatet erinevate huvitegevuste läbiviimiseks.

(3) Kaitseliidu Põlvamaa maleva juhendamisel tegutsevad Leevil noorkotkad ja kodutütreid ning Viluste põhikoolis ELO-kad. Huviharidust käiakse omandamas lähimates tõmbekeskustes Rāpinas ja Põlvas.

§ 12. Kultuur

(1) Veriora valla elanikke teenindavad kultuuriasutused on Veriora Valla Kultuur ning Veriora ja Leevi rahvaraamatukogud. Kultuurisündmuste korraldamiseks kasutatakse Leevi rahvamaja - spordisaali, Viluste põhikooli aulat, Veriora raamatukogu - külakeskuse ruume, Veriora noortekeskust, Veriora vabaõhulava ja Leevil Võhanduveere vabaõhukeskust. Viluste põhikooli aulas korraldatakse pidulikke sündmusi ja kogu vallarahva üritusi, Leevi rahvamaja - spordisaal on valdavalt kogukonna/küla ürituste korraldamiseks ning klubi-, spordi- ja seltsitegevuseks. Leevi raamatukogu ruumid vajavad kaasajastamist. Koostamisel on Leevi rahvamaja – spordisaalile II korruse ehitusprojekt. II korrusele on kavandatud ruumid raamatukogu ja huvitegevuste tarvis. Olemasolevaid raamatukogu ruume ei ole otstarbekas renoveerida. Algselt oligi rahvamaja-spordisaali juurdeehitis kavandatud kahekorruselisena. Asutuste viimine ühte majja muudab Leevi rahvamaja/külakeskuse külastajatele palju atraktiivsemaks.

(2) Piirkonna kultuurielu edendamisele aitavad kaasa kodanikeühendused Veriora Naiselts Mari (Veriora Mõttekoda), MTÜ Spordiklubi VERKO, Leevi külas tegutsev MTÜ Võhanduveere, Veriora alevikus tegutsev MTÜ Tegas Veriora (Veriora Perenaiste Selts), MTÜ Ürgoru Arendamise Selts ning Leevi kodukandi muuseum jt.

§ 13. Sport, puhkus ja vaba aeg

(1) Veriora vallas on head sportimisvõimalused nii õpilastele kui ka täiskasvanutele. Spordisaalid on Viluste põhikooli juures ja Leevi rahvamaja-spordisaaalis. Perspektiivis plaanitakse Lammasmäele endise staadioni asemele Viluste tervise- ja vabaajakeskust, mille esimene etapp on valminud.

(2) Valminud on Veriora paisjärve puhkeala I etapp: korda on saanud rannaala, ujumissild, mänguväljak ja parkla, puhkeala on valgustatud ja varasemast turvalisem. Veriora pargialale on kavandatud jalgpalliväljak.

(3) 2009. aasta juunist valmis EL Struktuurivahendite ja EV Kultuuriministeeriumi toel valla keskusesse multifunktsionaalne Veriora raamatukogu - külakeskus, mis pakub täiendavaid võimalusi erinevatele huvigruppidele huvi-, kultuuri- ja seltsitegevuseks. Mitmesuguste toitlustusalaste õpitubade läbiviimiseks on vajalik uuendada päevakeskuse köögiinventari.

(4) Külakeskust kasutavad mitmed Veriora vallas tegutsevad MTÜ-d. Veriora vald on toetanud seltside omaosalust toetatud projektide elluviimisel.

§ 14. Sotsiaalhoolekanne

(1) Vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele on sotsiaalhoolekanne, sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi osutamise või määramisega seotud toimingute süsteem isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks ning erivajadustega isikute sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamiseks.

(2) Sotsiaalhoolekande asutustest on Veriora vallal hooldekodu Leevil, mis asendab kodu vanuritele ning füüsiliselt ja sotsiaalselt mitte toimetulevatele kodanikele. Leevi Hooldekodu kütte- ja ventilatsiooni süsteem vajab lähiaastatel rekonstrueerimist, koostamisel on vastavasisuline ehitusprojekt. Leevi Hooldekodule soetatakse eelarvest igal aastal vajalikku inventari.

(3) Lisaks hooldekodule on vallas olemas sotsiaalkorterid. Sotsiaalkortereid remonditakse vastavalt vajadustele ja võimalustele. Veriora raamatukogu- külakeskuse ruumides asub päevakeskus, kus viiakse läbi ennetus- ja taastusravi. Suur vajadus on uue sotsiaal-maja järele, kuna elanikkond vananeb. Sotsiaal-maja ehituse põhi-projekt on valminud. Lisaks elamispinnale on hoonesse planeeritud avalik saun, taaskasutus-keskus ja ruumid huvitegevusele.

(4) Piirkonnas mitmekülgsede sotsiaalteenuste tagamiseks, piirkonna konkurentsivõime parandamiseks ning ettevõtluse elavdamiseks toetada Veriora valda multifunktsionaalse hoolekandekeskuse rajamist.

Tabel nr 6 Veriora valla laste, tööealiste ja pensioniealiste osatähtsus (%) seisuga 01.01.2014

	Alaealised (0-15 a)	Tööealised (16-62 a)	Pensioniealised (63-.. a)
Veriora vallas kokku	11,9%	62,7%	25,4%

(4) 30.04.2014. aasta seisuga on töötukassas registreeritud Veriora valla töötud:

Tabel nr 7 Töötute arvuline osakaal

Sugu	Isikute arv	Osakaal
Naised	14	40%
Mehed	21	60%
Kokku	35	100%

Tabel nr 8 Töötute vanuseline jaotus

Vanusegrupp	Isikute arv
16-24	9
25-54	23
55+	3
Kokku	35

Tabel nr 9 Toetuse saajate arv

Hüvitise liik	Saajate arv
Töötutoetuse saajaid	9
Töötuskindlustushüvitise saajaid	5

(5) Iive Veriora vallas on olnud viimastel aastatel negatiivne. Taasiseseisvunud vabariigi algusaastatel on toimunud noorte väljaränne tõmbekeskustesse, kuna sovhooside likvideerimisega kadus maalt enamus töökohti. Viimase 15 aasta sisseränne on toimunud vanemate inimeste, valdavalt pensionäride või vähemkindlustatud inimeste näol, kuna siinsete korterite/kinnisvara hinnad on mitmeid kordi soodsamad võrreldes tõmbekeskustega.

01.01.2014.aasta seisuga on vallas 3 toimetulekutoetuse saajat, 63 (sh 2 last) inimest vajab hooldusteenust hooldajalt, 52-le inimesele on määratud puuetega inimese sotsiaaltoetus vajalike teenuste ostmiseks ja 13 perele on määratud vajaduspõhine peretoetus.

Tabel nr 10 Veriora vallas pakutavad sotsiaalhoolekande teenused:

Teenuse liik	Teenuse kirjeldus
Sotsiaalnõustamine	Kodanikule vajaliku teabe andmine tema sotsiaalsetest

	õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest, abistamine sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamisel.
Eluasemeteenus	Eluruumi andmine isikule või perekonnale, kes ei ole seda võimeline endale või perekonnale võimaldama. 01.01.2014 seisuga pakutakse vallas sellist teenust 5-le inimesele 3-s sotsiaalkorteris.
Hooldamine perekonnas	Isiku hooldamine kirjaliku lepingu alusel sobivas perekonnas, kelle liikmete hulka ta ei kuulu. Lapsehooldamise leping on sõlmitud ühe perega.
Hooldamine hoolekandetasutuses	Hooldeteenuse pakkumine Leevi hooldekodus, kus tagatakse tema eale ja seisundile sobiv hooldus. Hooldekodus osutatakse 01.01.2014.aasta seisuga teenust 24-le hoolealusele. Kohtade olemasolul osutatakse teenust ka väljastpoolt valda tulevatele abivajajatele.
Puuetega inimeste hooldamine	Veriora vallas on määratud hooldaja 01.01.2014 seisuga 63-le puudega inimesele.
Liikumis- ja nägemispuudega isikutele parkimiskaardi väljastamine	Liikumis- ja nägemispuudega isikutele väljastatakse tõendi alusel tasuta parkimiskaart.
Transportteenus	Valla autoga(8-kohaline mahtuniversaal) vanurite ja puuetega inimeste tasuta sõiduks kaugematest asukohtadest vallakeskusesse (perearstile, avaliku teenuse osutamisel) või kaugemale raviarsti juurde.
Küttepuude varumise ja kohaletoimetamise teenus	Üksikvanuritele küttepuude varumine ja kohalevedu.
Koduteenus	Isikutele kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla.
Proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite toetus	Vastavalt valla võimalustele vallavolikogu otsusega.
Õpilastele sõidusoodustuste andmise korraldamine	Viluste PK ja gümnaasiumide poolt esitatud nimekirjade alusel.
Puudega laste hooldamine	Seisuga 01.01.2014 on Veriora vallas määratud hooldaja 2-le puudega lapsele.
Võlanõustamine	Isikute nõustamine, kes on võetud kohustustega hätta jäänud või muul viisil võlaprobleemidesse sattunud.
Individaalabivahendite laenutamine	Isikutele individuaalabivahendite laenutamine.
Dužiteenus	Duši kasutamise võimaldamine.
Pesupesemise teenus	Elanikele pesu pesemise ja (kuivatiga) kuivatamise võimaldamine.
Toiduabi	Vähekindlustatud ja riskiperele toiduabi andmine.
Riideabi	Elanikele riiete ja majapidamisinventari taaskasutuse korraldamine.
Vajaduspõhine peretoetus	Toetus, mida makstakse allpool vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri elavatele lastega perekondadele.

	Vajaduspõhist peretoetust määrab ja maksab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest
--	--

Tabel nr 11 Veriora vallavolikogu 20.12.2011 määrusega nr 23 määratud täiendavad sotsiaaltoetused:

Toetuse liik	Toetus
Kindlaksmääratud toetused	Lapse sünnitoetus, matusetoetus, küttepuude toetus üksikvanurile, toetus hoolduskulude katteks, Viluste Põhikooli lõpetaja toetus, kiitusega Viluste Põhikooli lõpetaja toetus, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse lõpetaja toetus, medaliga gümnaasiumi lõpetaja toetus, kiitusega kutseõppeasutuse (päevase õppe) lõpetaja toetus.
Avalduse alusel makstavad ühekordsed toetused, mida makstakse eelarves ettenähtud vahendite piisavuse korral	Laste prillide toetus, ravikulude toetus, haigla voodipäeva toetus, küttoetus, õnnetusjuhtumi või kriisiolukorra toetus, lastega perede toetus, laste-ja noortelaagri toetus, koolitoidu toetus, ühiselamu üüri toetus, erakorraline toetus, sõltuvusest vabanemise toetus.

§ 15. Tervishoid

(1) Tervishoiuteenust pakub vallas perearstikeskus, mis asub 2009.a. juunist Veriora raamatukogu- külakeskuses. Lisaks perearsti teenusele pakutakse perearstikeskuses ka koduõenduse teenust. Samas hoones asub ka haruapteek, mis teenindab elanikke kahel päeval nädalas.

(2) Veriora valla perearsti piirkonna nimekirjas on umbes 700 kodanikku. Statsionaarse arstiabi-, erialaarsti- ja taastusravi teenuse saamiseks tuleb pöörduda Põlvasse, Võrru, Rāpinasse või Tartusse, lähtuvalt abivajaja probleemist.

Vallas on käivitatud ka terviseedendamise programm, mille raames on algatatud mitmeid projekte. Väljatöötamisel on Veriora valla terviseprofiil.

§ 16. Lastekaitse

(1) Veriora vallas töötab sotsiaaltööspetsialist, kes juhib Veriora päevakeskuse tööd ja täidab lastekaitse spetsialisti kohustusi. Lastekaitsetöö kohalikus omavalitsuses hõlmab laste ja perede informeerimist, erivajadustega laste ja perede andmekogu pidamist, laste õiguste ja huvide esindamist, asendushoolduste korraldamist ja järelvalvet selle üle. Lastekaitsetöö toimib tihedas koostöös lastevanemate, õpetajate, valla sotsiaalhoolekande spetsialisti ja noorsootööspetsialistiga. Moodustatud sotsiaalvõrgustik pakub lapsele nii sotsiaalset tuge kui ka sotsiaalset kontrolli.

§ 17. Keskkond

(1) Jäätmeseaduse alusel peavad omavalitsused kehtestama oma haldusterritooriumil jäätmehoolduseeskirja, mis määrab ära jäätmekäitluse üldise korra.

Kohaliku omavalitsuse õigusaktid täpsustavad üleriigilist seadusandlust. Jäätmekorralduse puhul on olulisemad jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeskiri. Veriora Vallavolikogu 17.03.2014 määrusega nr 8 kehtestati Veriora vallas uus jäätmehoolduseeskiri.

(2) Veriora alevikus Uus tn 2 asub Veriora Jäätmejaam, millele anti kasutusloa Veriora Vallavalitsuse 29.11.2007 korraldusega nr 236 "Veriora Jäätmejaama kuurile kasutusloa väljastamine" ja korraldusega nr 237 "Veriora Jäätmejaama platsile kasutusloa andmine.

(3) Veriora aleviku jäätmejaama saab tasuta ära anda ohtlikke jäätmeid, klaasi, pappi, pakendeid, metalli ja mööbliesemeid. Õliseid jäätmeid ja vanu akusid saab üle anda ka Mahta Kütuse tanklasse Viluste külas. Vanade patareide kogumiskonteinerid on veel Verioral Jaama tn 25 kaupluses "A ja O" ja Leevi külas Leevi kaupluses. Kord aastas korraldatakse vallas ohtlike jäätmete kogumisringe, mille käigus kogutakse elanikelt tasuta mitmesuguseid ohtlikke jäätmeid, näiteks õli- ja värvijäätmeid, vanu ravimeid, patareisid ja akusid, pestitsiide, kodukeemiat, luminestsentslampe ja elavhõbedajäätmeid.

(4) Vallas on üks kalmistu asukohaga Leevil. Leevi kalmistul on biolagunevate jäätmete jaoks kompostimiskoht ja teiste jäätmete jaoks konteiner.

(5) Veriora aleviku ühiskanalisatsioonist tulevat reovett puhastatakse kohapealses puhastis asukohaga Veriora alevikus. Viluste põhikoolil on oma ilma biotiigita reoveepuhasti. Ülejäänud külades asuvate korterelamute reovesi kanaliseeritakse kohalikesse settekaevudesse.

(6) Veriora valla ühiskasutataval territooriumil hooldab ja teostab haljastust kohalik vald. Ühiskasutatavateks aladeks Leevi külas on rahvamaja, hooldekodu endise kooli haljasala, Veriora alevikus järve-äärne puhkeala, raamatukogu – külakeskuse ja noortekeskuse ümbrus ja Viluste põhikooli territoorium.

(7) Heakorra üheks suuremaks probleemiks on prügi mahapanek selleks lubamatutesse kohtadesse. Sel kombel on tekkinud mitmeid omaalgatuslikke prügiplatse ja räämas metsaaluseid. Vältimaks sellist olukorda, tuleb tõhustada järelevalvet, teha selgitustööd ja vajaduse korral ka prügivijaid karistada.

§ 18. Tehniline infrastruktuur

(1) Veriora vallas on põhjaveekogumitena kasutusel Kvaternaari veekiht ja Kesk-Devoni veekiht. Paksu pinnakattega aladel on põhjavesi reostuse eest kaitstud.

Veriora vallas on registreeritud OÜ Geoloogiakeskuse andmebaasi 26 puurkaevu. Enamus puurkaeve on eravalduses. Tsentraalne veevarustus Verioral põhineb kahel puurkaevul, Leevi külas kahel puurkaevul ja Viluste põhikool ühel puurkaevul.

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniteenuse kasutajad on Veriora alevik ja suuremad külad - Leevi ja Viluste.

(2) Vee müügiga vallas tegeleb kohalik omavalitsus. Ühisveevärgi vee hind 01.04.2009.a. seisuga on: külma vee hind 0,58 €/ m³ ja kanaliseeritava vee hind 0,77 €/ m³.

Veriora alevikus ja Viluste külas on torustikud rekonstrueeritud ja mõõtdjad paigaldatud ning veekadusid ei esine.

(3) Leevi ühisveevärgi vee- ja kanalisatsioonisüsteem on amortiseerunud ning vajaks kiiremas korras rekonstrueerimist. Seetõttu esineb veekadu, mis võib ulatuda kuni 10%-ni.

(4) Ühisveevärgiga ühendamata majade elanikkond saab vee lokaalsetest salvkaevudest. Reovesi juhitakse kogumis- või imbkaevudesse.

(5) Veriora vallas puudub ühtne soojavarustus, enamikele kortermajadele ning Leevi hooldekodule on paigaldatud lokaalsed puuküttekadlad. Osaliselt kasutatakse ka elektrikütet. Veriora raamatukogu- külakeskus, noortekeskus ja Viluste põhikooli hooned on maakütel.

(6) Valda läbivatest teedest on tähtsamad Põlva-Karisilla ja Võru-Räpina maantee. Suureks probleemiks on riigimaantee nr 65 jalgte puudumine kogu Veriora aleviku piires. Valla teede ja tänavate kogupikkus on 72,229 km, millest asfaltkattega teid on 5,9 km. Teede seisukord alevis on rahuldav, halvemas olukorras on külateed, millel puudub korralik mulle. Teehooldust korraldab vald, talvist korrashoiuteenust (lume lükkamist) ostetakse erasektorist.

(7) Ühistranspordi korralduses on kõige olulisemal kohal bussiliiklus. Rahuldav bussiliiklus võimaldab käia tööle Põlva, Võru, Räpina ja Värska suunas. Samuti võimaldab see õpilastel vabalt valida kooli ja huviringe.

(8) Rongiga saab liigelda Põlva-Tartu ja Orava suunas. Tööhõive seisukohast on raudteel suur tähtsus, sest raudteesõlmpunkti koondunud puiduettevõtted pakuvad töökohti kohalikele elanikele. Samuti võimaldab reisirongiliiklus Põlva-Tartu suunas tööl käia ja mujalt siia tööle tulla.

(9) Arvestades autode arvu jätkuvat kasvu maanteedel, tuleb vallal rohkem tähelepanu pöörata jalakäijate ja jalgratturite turvalisusele. Oluliselt parandab olukorda Veriora ja Viluste vahelisele teelõigule 2009.aastal rajatud kergliiklustee. Jalakäijate turvalisuse tõstmiseks on vajalik kergliiklusteede rajamine tugimaantee nr 65 äärde Leevi küla ning Veriorva aleviku piires ja teelõigule Veriora alevikust Pahtpää küalani. Veriora aleviku turvalisuse seisukohast tuleks rekonstrueerida olemasolev tänavavalgustus ning ehitada suuremate külade kogunemiskohtadesse valgustuspunktid.

(10) Veriora valla tänavavalgustus koosneb 40 valgustuspunktist/postist, mis ei rahulda elanike vajadusi ning ei aita kaasa turvalisuse tagamisele. Veriora valla tänavavalgustus vajab põhjalikku rekonstrueerimist. Tänapäevaseks on tänavavalgustus osaliselt olemas Leevi ja Viluste külas ning Veriora alevikus. Tulevikus peaks olema valgustatud kõigi suuremate külade keskpunktid (bussijaam, külakeskus või kaupluse esine).

(11) Postisideteenust pakub vallas Eesti Post Veriora A ja O kaupluses, kelle vahendusel jõuavad kirjad, ajakirjad ja ajalehed kõigisse kodudesse ning vallakeskusesse.

(12) Kogu valla territooriumil toimib suuremate operaatorite vahendusel mobiilside. Interneti püsiühendusega on kaetud enamus valla territooriumist. Suuremaid probleeme interneti püsiühenduse levialaga on hajaasustusega aladel. Avalikku internetiteenust pakutakse Veriora ja Leevi rahvaraamatukogudes.

(13) Põhiosa Veriora valla elanikest elab eramajades, vähemal määral korterelamutes. Vallas on kokku 24 korterelamut, millest 26 korterit kuuluvad valla munitsipaalomandisse.

(14) Viimasel ajal on märgata elamuehituse hoogustumist ja infrastruktuuride parendamise projektide käivitumist.

§ 19. Turvalisus

(1) Veriora valda teenindab korraldajate küsimustes Lõuna Politseiprefektuur. Peamiselt on vallas toimunud kergemaid kuritegusid, raskeid isikuvastaseid kuritegusid esineb harva. Probleeme on alkoholi liigtarbimisega nii täiskasvanute kui ka noorte hulgas. Noorte kuritegevus esineb tihedamalt gruppides, kes ei ole leidnud endale eakohast tegevust ning eelistavad huvitegevusele ja sportimisele pigem pahesid. Üldjuhul toob statistika välja asjaolu, et umbes 50 % koolikohustuse mittetäitjatest saadavad korda ka väärteo/väärtegu. Noorte kuritegelikku käitumist peaks aitama vähendada Veriora noortekeskus. Noortekeskuses on loodud noortele mitmekülgseid võimalusi huvitegevuseks. Veriora alevikus aitab turvalisust tõsta videovalve, mis paigaldati 2014. aasta suvel. Turvalisemaks saab valda muuta naabrivalve sisseseadmise ja aleviku ning suuremate külade parema valgustamisega ja turvakaamerate paigaldamisega.

2. peatükk VERIORA VALLA ARENGUSUUNAD

§ 20. Veriora valla tulevikuvisioon aastani 2020

(1) Veriora vald on inimesekeskne, elanike heaolule ja kogukonna arengule orienteeritud. Valla areng põhineb kohalike ressursside ja arengueelduste aktiivsel ärakasutamisel, mida soodustab omavalitsuse poolt toetatav projektipõhine arendustegevus ja erinevate institutsioonide vaheline koostöö.

(2) Kohalikud ettevõtted on majanduslikult tugevad ja töökohad on säilinud. Lastele on vallas tagatud konkurentsivõimeline alus- ja põhiharidus ning piisav huvitegevus ja noorsootöö korraldus.

(3) Telekommunikatsioonide ja tehnoloogia areng võimaldab inimestel teha Veriora vallas kaugtööd. Maakasutus on reguleeritud planeeringutega.

(4) Välja on arendatud vajalikud infrastruktuurid, hoogustunud elamuehitus, tõusnud maa- ja kinnisvarahinnad. Kohalikus majanduses on ülekaalus keskkonnasõbralik ettevõtlus. Lisaks põllumajandusele on arvestataval kohal mittepõllumajanduslik ettevõtlus (teenindus, turism jms).

(5) Piirkonnast on kujunenud atraktiivne ja konkurentsivõimeline maapiirkond hästitoimiva ettevõtluskeskkonnaga, kuhu soovitakse tulla ja jääda, sest siin on hea elada.

(6) Tõhusalt toimib ettevõtjate, riigi, kohaliku omavalitsuse ja kolmanda sektori koostöövõrgustik ning aktiivne arendustegevus.

(7) Veriora vallas on hea maine ning kõigile huvilistele on kättesaadav piirkonna ajalugu ja eripära esiletoovad informatiivsed ja atraktiivsed teabematerjalid.

§ 21. Veriora valla arengumudel

(1) Veriora valla arengumudel koosneb neljast peamisest osast: Tabel nr 12

<p>A. Kvaliteetne elukeskkond</p> <ol style="list-style-type: none">1. Korrastatud jäätmekäitlus, ühisveevärk ja kanalisatsioon; säästva arengu põhimõtete järgimine tagab elamisväärse elukeskkonna2. Üldine heakorrastatus, hea teedevõrk ja tänavavalgustus3. Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond, mis tagab jätkusuutliku arengu maal4. Haridus- ja kultuuriasutuste tugev materiaalne baas5. Atraktiivsed puhkekohad ja vaatamisväärsused on viidatud ja hästi eksponeeritud6. Turvalisus	<p>B. Konkurentsivõimeline haridussüsteem</p> <ol style="list-style-type: none">1. Isiksuslikku arengut soosiv haridus, haridusasutuste polüfunktsionaalsus ja sidusus2. Mitmekülgne huvitegevus/haridus nii alus-, põhi- kui ka täiskasvanuhariduses3. Elukestva õppe võimalused erinevatele vanusegruppidele4. Kultuuripärandi tundmine ja selle sidumine haridusega5. Haridusasutuste koostöö erinevate institutsioonidega (kolmas sektor, erasektor, avalik sektor).6. Rahvusvahelised kontaktid
<p>C. Soodne ettevõtluskliima</p> <ol style="list-style-type: none">1. Mitmekesine, kõrget lisaväärtust andev väike- ja keskmise suurusega ettevõtlus;2. Kvalifitseeritud tööjõud konkurentsivõimelistel töökohtadel3. Kvaliteetne tehniline infrastruktuur4. Kvaliteetne ja elanike heaolu soosiv sotsiaalne infrastruktuur5. Piirkonna hea maine	<p>D. Tugev kodanikeühiskond</p> <ol style="list-style-type: none">1. Elanike kodukohaidentiteet, algatusvõime ja enesemääratlemine2. Tugev ja elujõuline küla3. Elanike toimetulek ja turvalisus4. Koostöö erinevate sektorite vahel5. Arendustegevus toimivas koostöövõrgustikus (erasektor, avalik sektor ja kodanikeühiskond)

(3) Konkurentsivõimeline haridus. Heal tasemel haridusvõimalused vallas loovad kindlustunde noortele peredele, toetavad ettevõtjatele tööjõu kindlustamist ja on oluliseks eelduseks uute asumite väljaehitamisel. Tugeva kodaniku kasvatamisel tõhustatakse koostööd erinevate institutsioonide vahel (kodanikeühiskond, kohalik võim ja avalik sektor) ning seistakse koos jätkusuutliku valla arengu eest.

(4) Soodne ettevõtluskliima. Arenenud tehniline infrastruktuur, kvalifitseeritud tööjõud, hästi arenenud sotsiaalne infrastruktuur ja atraktiivne elukeskkond on hea investeerimiskliima eelduseks. Haritud ja ettevõtlike/teotahteliste inimeste valda püsijäämiseks ning

tagasipöördumiseks on oluline kohaliku traditsioonilise põllumajanduse kõrval soodustada kõrget lisandväärtust tootvate töökohtade loomist. Raudtee olemasolu ja Veriora raudteejaama tööstuspiirkonna parem ärakasutamine loob juurde lisatöökohti. Kinnisvaraarenduse hoogustumine ja uute töökohtade loomine peavad tõstma piirkonna jätkusuutlikkust ja sotsiaalmajanduslikku toimetulekut.

(5) Tugev kodanikuühiskond. Kohaliku initsiatiivi, ettevõtlikkuse ja elanike osalusdemokraatia toetamisega kaasatakse valla arengumudeli elluviimisse tegusaid kohalikke elanikke. Elanike suurema kaasamisega suureneb ka avaliku sektori usaldusväärsus. Arendustegevuse tõhustamiseks kasutatakse ära võimalikult palju Euroopa Liidu struktuurivahendeid ning riiklikke toetusmeetmeid. Projektipõhise tegevuse innustamiseks on vald partneriks kodanikuühiskonna omaalgatustele projektide omaosaluse finantseerimisel ja projektide ettevalmistamisel, kirjutamisel, juhtimisel ning oskusteabe jagamisel. Toimivate seltside ja ühingute jätkusuutlikkuse tagamiseks ning uute tegevuste innustamiseks võimaldatakse Veriora raamatukogu - külakeskuses kolmandale sektorile ruumide kasutamise võimalus. Erinevate huvirühmade ühistegevuse ning vallapoolse toetusega tõstetakse ausse külaelu, külatraditsioonid ja külavanema/alevikuvanema positsioon.

(6) Veriora vald on aldis kõikidele uuendustele ja progressiivsetele arengutele, mis tõstaks piirkonna konkurentsivõimet, parandaks elanike majanduslikku ja sotsiaalset toimetulekut ning tagaks jätkusuutliku arengu piirkonnas.

3. peatükk VERIORA VALLA ARENGUSTRATEEGIA JA SELLE ELLUVIIMINE

§ 22. Majanduskeskkonna probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1) Tehnilise infrastruktuuri probleemid:

- 1) avalikult kasutatavate teede olukord vajab parandamist;
- 2) tänavavalgustuse kaasajastamise vajadus;
- 3) ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rekonstrueerimise vajadus;
- 4) objektide viidastamise vajadus.

(2) Arengueeldused:

- 1) olemasolev teedevõrk;
- 2) raudtee olemasolu;
- 3) piiripunkti lähedus;
- 4) puhas looduskeskkond.

(3) Arengueesmärk:

Parendada infrastruktuuri koos korrastatud teedevõrgu ja hea transpordikorraldusega, et kõik eluvaldkonnad saaksid normaalselt toimida ja ühtlasi parandada elukeskkonda.

(4) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) teede etapiviisiline rekonstrueerimine vastavalt teehoiukavale;
- 2) parendada turvalisuse tagamiseks olemasolev tänavavalgustus ning vastavalt võimalustele paigaldada uusi;
- 3) rajada kergliiklustee Veriora aleviku ja Leevi küla piires ning Veriora alevikust Pahtpää külani;
- 4) korrastada valla reoveekäitlus koostöös ettevõtjate ja elanikega;
- 5) kasutada efektiivsemalt taastuvaid energiaallikaid;

- 6) rekonstrueerida Veriora biopuhasti;
- 7) korras hoida jäätmemajandus;
- 8) veevarustuse korraldamine ja euronõuetega vastavusse viimine vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kavale;
- 9) osaleda hajaasustuse programmis ja parendada maal elavate lastega perede vee- ja kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomse elektriküsteemiga seotud tegevusi
- 10) rekonstrueerida Leevi küla vee- ja kanalisatsioonisüsteem.

§ 23. Ettevõtluse ja turismi probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1)Probleemid:

- 1) eemal suurtest tõmbekeskustest ja transpordisõlmedest;
- 2) kvalifitseeritud tööjõu puudus;
- 3) ebapiisav elamuehitus - korterite ja ehituskruuntide puudus;
- 4) vähene ettevõtlusaktiivsus;
- 5) peamiselt põllumajandusele orienteeritud ettevõtlus ei taga piirkonnas sotsiaalmajanduslikku jõukust/jätkusuutlikkust;
- 6) töökohtade vähesus.

(2)Arengueeldused:

- 1) kaunis ja puhas looduskeskkond;
- 2) vallakeskust läbib raudtee;
- 3) Koidula piiripunkti lähedus;
- 4) inimressursi olemasolu/vajadusel võimalus tuua Rāpinast, Põlvast, Võrust;
- 5) kinnisvara madal hind;
- 6) olemasolev sotsiaalne infrastruktuur;
- 7) heal tasemel põhikool ja lasteaed;
- 8) noortekeskuse olemasolu.

(3)Arengueesmärk:

Kujundada konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond ning seeläbi kindlustada elanike sotsiaalmajanduslik toimetulek ja parem elukvaliteet.

(4)Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) kujunda piirkonna positiivne maine;
- 2) täiendada valla kodulehte ja seda pidevalt arendada;
- 3) jätkata valda tutvustavate väljaannete koostamist;
- 4) kavandada ja ellu viia viidaprojektid;
- 5) koostada ja paigaldada matkaskeemid ja kaardid;
- 6) nõustada alustavaid ettevõtjaid või suunata neid nõustaja juurde;
- 7) välja töötada alustavatele ettevõtjatele toetuse kord
- 8) tunnustada ettevõtjaid ja kaasata neid ühisüritustele;
- 9) kaasa aidata turismi- ja puhkemajanduse elavnemisele;
- 10) võimaluse loomine külakeskuses turismiinfo tutvustamiseks;
- 11) välja arendada valla hallata olevad puhkealad (Veriora järve-äärne ala, talispordirajad ja Veriora pargiala, tehnika- ja huvipark)
- 12) teha koostööd ettevõtjatega Euroopa Liidu struktuurivahendite taotlemisel

§ 24. Elukeskkonna probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1)Probleemid

- 1) juhuslike/mitteametlike prügikohtade olemasolu;
- 2) lagunened ja räämas hooned rikuvad üldmuljet;
- 3) piirkond on vähe tuntud;
- 4) statistikaandmete põhjal on märgata elanikkonna vananemist, suremus ületab sündimust;
- 5) noortel peredel puudub motivatsioon – töökohtade vähesus.

(2)Arengueeldused:

- 1) kaunis loodus;
- 2) traditsiooniline ja arenenud põllumajanduspiirkond;
- 3) arenenud puhkemajandus;
- 4) säilinud vesiveskid;
- 5) raudtee olemasolu;
- 6) tugev ajalooline taust;
- 7) arenenud sotsiaalne infrastruktuur;
- 8) Koidula piiripunkti ja logistikakeskuse lähedus;
- 9) jäätme keskuse olemasolu.

(3)Arengueesmärgid:

- 1) võimaldada elanikele puhas ja turvaline elukeskkond atraktiivses maapiirkonnas;
- 2) luua konkurentsivõimeline ja inimest väärtustav elukeskkond, mis oleks atraktiivne investeerijatele ning vastaks elanike ootustele ja vajadustele;
- 3) arendada keskkonna-infrastruktuuri, et hoida elukeskkond puhtana ning kõrvaldada või renoveerida potentsiaalsed saasteallikad (sh amortiseerunud tehnilised infrastruktuurid, jäätmemajandus jne);
- 4) uued töökohad.

(4)Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) Valla atraktiivsuse tõstmine puhkealade korrastamise ja rajamisega:
 - 1.1) välja arendada Veriora järve äärne ala turismi- ja puhkealaks;
 - 1.2) edasi arendada Leevi vabaõhukeskust sh rekonstrueerida vana koolihoonet ja kaasata ettevõtjaid investoritena;
 - 1.3) parendada Viluste põhikooli juures olevaid õues õppimise võimalusi;
 - 1.4) asfalteerida noortekeskuse juurdepääsutee ja parkla;
 - 1.5) rajada noortekeskuse tehnikaring katlamaja – garaaži ruumidesse;
 - 1.6) rajada Viluste tervise- ja vabaajakeskus;
 - 1.7) pidada läbirääkimisi lagunened hoonete omanikega lammutus- või korrastustöödeks
 - 1.8) lammutada ja korrastada peremeheta vara;
 - 1.9) teha ettekirjutusi hooldamata hoonete ja kinnistute omanikele
 - 1.10) korrastada Verioramõisa mõisapark ja puhastada järv
 - 1.11) korrastada bussiootepaviljonid;
 - 1.12) kaardistada loodus-, pärandkultuuri- ja muinsuskaitse väärtusi ning neid paremini eksponeerida (viidaprojekt, voldikud);
 - 1.13) paigaldada suunaviidad elukondlikult tähtsatele objektidele, küladele ja taludele;
 - 1.14) jätkata koostööd küla- ja alevivanematega;
 - 1.15) jätkata külapäevade traditsioone ja algatada uusi;
 - 1.16) korrastada ja parendada spordirajatisi;
 - 1.17) kasutada loodud olmejäätmete kogumiskeskust;
 - 1.18) jätkata ohtlike jäätmete kogumist vallas;

- 1.19) likvideerida isetekkelised prügi mahapaneku kohad;
- 1.20) korraldada järelevalvet teede taastamise üle pärast metsanduslike tööde teostamist;
- 1.21) tõsta elanike keskkonnateadlikkust koolituste ning erinevate ürituste/projektide kaudu .

§ 25. Hariduse probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1) Alushariduse probleemid:

- 1) laste arvu vähenemine;
- 2) mänguväljakute vähesus.

(2) Arengueeldused:

- 1) olemasoleva valla ruumilise baasi parem ärakasutamine alushariduse mitmekesistamiseks (Viluste põhikool, Veriora raamatukogu- külakeskus, Veriora noortekeskus);
- 2) püsiv ja kvalifitseeritud kaader.

(3) Arengueesmärk:

Lapsesõbraliku, loovust ja isikupära toetava alushariduse võimaldamine kõigile valla lastele.

(4) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) kaasajastada pidevalt lasteaia inventari;
- 2) koolitada lastevanemaid.

(5) Põhihariduse probleemid:

- 1) koolihoone suured ülalpidamiskulud;
- 2) spordirajatiste halb olukord;
- 3) IT vahendite vähesus;
- 4) laste arvu vähenemine;
- 5) õpetajate vananemine;
- 6) huvihariduse omandamise võimalused kohapeal piiratud;
- 7) Viluste PK ventilatsioonikamber vajab remonti.

(6) Arengueeldused:

- 1) Viluste põhikooli kaasaegsed ruumid;
- 2) hea asukoht;
- 3) säilinud traditsioonid;
- 4) püsiv kaader;
- 5) looduskaunis koht - eeldused õues õppeks ja loodushariduse täiendõppeks;
- 6) rahvusvahelised suhted;
- 7) IT tarkvara pidev uuendamine.

(7) Arengueesmärk:

Kaasaegse õpikeskkonnaga, konkurentsivõimeline, õpilaste isiksuslikku arengut toetav põhi- ja huviharidus.

(8) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) kaasajastada Viluste põhikooli staadioni ning selle laiendamise kogu valla elanike terviseedendamise huvides (terviserajad, matkarajad);
- 2) uuendada pidevalt kooli inventari ja infotehnoloogiavahendeid;
- 3) luua keskkonnateadlikkuse tõstmiseks Viluste põhikooli juurde õues õppe võimalused;

- 4) arendada koolidevahelisi sõprussidemeid maakonnas, vabariigis ja rahvusvaheliselt;
- 5) koostöö haridus- ja kultuuriasutuste vahel;
- 6) jätkata II klassi laste ujumisõpetust koostöös riigi, lastevanemate ning koolidega;
- 7) luua võimekamatele/andekamatele õpilastele võimalused maakondlikul ja vabariiklikul tasemel esinemiseks;
- 8) jätkata huvihariduse toetamist vallasiseselt ja naabervaldade huvikoolides ;
- 9) muretseda huvitegevuse ja sündmuste paremaks korraldamiseks kvaliteetne helitehnika ja valguspark;
- 10) jätkata rahvusvahelist koostööd.

§ 26. Noorsootöö probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1)Probleemid:

- 1) noorte lahkumine tõmbekeskustesse;
- 2) noortel ja lastel suviste vaba aja veetmise võimaluste vähesus, ressursside nappus (inimesed, raha ja vahendid);
- 3) keskmine pere maal elab toimetulekupiiril;
- 4) noorte vähene motiveeritus;
- 5) peredes on tihti negatiivne eeskuju;
- 6) puuduvad noortepäraseid väljaelamist võimaldavad huvitegevused ja vastavad harrastamise kohad (tehnikaringid noormeestele, huvipark oma ala seiklus-atraktsioonidega jne);
- 7) halvemas olukorras on keskusest kaugemal asuvad noored, kes võtavad vähe osa koolis ja noortekeskuses õppetöövälisest tegevusest (kaugus, transpordi probleem);
- 8) noorte passiivsus ja omaalgatuse puudumine;
- 9) täiskasvanute ja noorte koostöö on vähene või väljaspool pereelu olematu;
- 10) pahed - alkoholi kuritarvitamine, suitsetamine, mõnuained.

(2)Arengueeldused:

- 1) kaasaegne noortekeskus;
- 2) Viluste põhikoolis on mitmekülgne huviringide valik;
- 3) olemas on noorsoo-organisatsioonid ELO, kodutütred ja noorkotkad;
- 4) omavalitsuse tugev toetus noortele nii koolis kui noortekeskuses;
- 5) olemas on piisav arv vabatahtlikke juhendajaid erinevate tegevuste läbiviimiseks,
- 6) noorte algatatud ideede elluviimine.

(3)Arengueesmärgid:

- 1) kujundada noortekeskusest kohaliku noorsootöö suunamise ja koordineerimise keskus, mis on avatud noorte ärksatele ideedele ja omaalgatusele;
- 2) noorsootöö teadliku korraldamise kaudu kasvatada täisväärtuslikke ja oma kodukohast lugu pidavaid ühiskonnaliikmeid.

(4)Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) panna alus sihikindlale võrgustikutööle, mis aitab kaasa vallas koordineeritud noorsootöö arengule (kodu, kool, vabatahtlikud);
- 2) toetada noorte omaalgatuslikke projekte/tegemisi;
- 3) teavitada avalikkust noorte tegemistest;
- 4) erineva rahvuse, sotsiaal-majandusliku ja kultuurilisuse staatusega noorte ühendamine ja integreerimine ühiskonda;
- 5) arendada rahvusvahelise ja Eesti sisese noorsootöö alast koostööd;

- 6) ennetada kuriteo- ja narkomaania probleeme, välja töötada kindel etapiviisiline ennetustöö plaan;
- 7) koostöö kõigi institutsioonide vahel, kes on seotud noore inimese arengu ja kasvatustööga (pedagoogid, kooli ja noortekeskuse noorsootöötajad, lastevanemad, noorsoopolitsei, kohalik konstaabel, lastekaitse töötaja, nõustamiskeskuste töötajad, huvialaklubide juhid jt);
- 8) arendada noorte osalust noortekeskuses ja koolis, kaasates ka neid noori, kes ühendustesse ja ringidesse ei kuulu;
- 9) elavdada õpilasmaleva tegevust koostöös ettevõtjatega;
- 10) jätkata noortekeskuses tegutsevate huviringide tööd ning arendada huvitegevuses uusi suundi arvestades tänapäeva noorte huvide ja vajadustega;
- 11) rajada noortele huvipark ja tehnikaringi hoone koos vastava sisustusega.

§ 27. Kultuuri, spordi ja vaba aja probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1) Probleemid:

- 1) täiskasvanute vähene huvi tervisespordi vastu;
- 2) spordirajatiste vähesus;
- 3) spordi harrastuseks ja terviseedendamiseks napib inventari;
- 4) vähene koostöö/kontakt küladega;
- 5) kaasaegse lava-, heli- ja valgustehnika puudumine.

(2) Arengueeldused:

- 1) arenev kolmas sektor;
- 2) olemasolevad kultuuritraditsioonid;
- 3) väljakujunenud maineüritused;
- 4) külakeskuste, noortekeskuse, spordisaalide ja külaplatside olemasolu;
- 5) professionaalsete/tunnustatud tegijate olemasolu;
- 6) tugev koorilaulu- ja rahvatantsutraditsioon;

(3) Arengueesmärk:

Kultuuri- ja spordikorraldus peab toetama kohalikku arengut, traditsioone ja piirkonna konkurentsivõime kasvu ning tugevdama koostööd kolmanda sektori, erasektori ja kohaliku omavalitsuse vahel.

(4) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) luua raamatukogudes ja külakeskustes võimalused erinevatele huvigruppidele kultuuriharrastusteks, klubiliseks tegevuseks ja elukestvaks õppeks;
- 2) täiendada raamatukogu ja avalikku internetipunkti Veriora tegevuskeskuse/külakeskuse ruumides;
- 3) kaasajastada Leevi ja Veriora rahvaraamatukogude inventari, rajada uued kaasaegsed ruumid Leevi rahvaraamatukogu jaoks;
- 4) rajada tervise- ja suusaradasid ning hooldada olemasolevaid;
- 5) rajada küladesse laste mänguväljakuid ja parendada olemasolevaid;
- 6) säilitada ja arendada rahvakultuuritraditsioone;
- 7) toetada külätaditsioonide jätkumist;
- 8) välja töötada kultuuri – ja külasümboolika;
- 9) väärtustada kodanikeühiskonda;
- 10) selgitada välja kogukondade arenguvajadused;

- 11) koostada arengukontseptsioon/arengukava (piirkond kuni 230 inimest);
- 12) luua tingimused Leevi noortele vaba aja veetmiseks;
- 13) jätkata Leevil ürituste korraldamiseks vabaõhukeskuse väljaarendamist;
- 14) kujundada Veriora järveäärne ala atraktiivseks puhkealaks koos vabaõhulavaga;
- 15) motiveerida andekaid ja aktiivseid kultuuri- ja sporditegijaid tunnustuse kaudu;
- 16) toetada kodanikeühenduste tegevust ning vajadusel nõustada (projekti-taotlused, ühingu moodustamine),
- 18) uuendada ja soetada rahvariideid.

§ 28. Tervishoiu probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1)Probleem:

- 1) riiklik perearsti tegevust suunav poliitika on ebakindel;
- 2) vananev elanikkond, palju arstiabi vajajaid;
- 3) terviseedendamiseks ja taastusraviks puudub inventar.

(2)Arengueeldused:

- 1) riigi- ja vallapoolne toetus perearsti praksisele;
- 2) kohapeal töötab apteek;
- 3) tervishoiuteenuse vajamisel võimalik kasutada valla transporti.

(3)Arengueesmärk:

Tagada elanike hea tervis terviseedendamise, tervisliku eluviisi ja kvaliteetse perearstiteenuse kaudu

(4)Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) tagada perearstiteenuse kättesaadavus;
- 2) tõhustada koostööd valla ja perearstikeskuse vahel;
- 3) koostada ja viia ellu terviseedendamise kava.

§ 29. Sotsiaalhoolekande probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1) Probleemid:

- 1) statistikaandmete põhjal ilmneb elanikkonna vananemise tendents, sest pikemat aega ületab suremus sündimust;
- 2) elanike vähene informeeritus kasutatavate sotsiaalteenuste osas;
- 3) sotsiaaltöötajate ja hooldustöötajate vähene motiveeritus;
- 4) mittetulundussektori passiivne osalemine sotsiaalhoolekandes;
- 5) olemasoleva hooldekodu puudused: küttesüsteemi ja ventilatsiooni puudused, wc -de vähesus, vajadus abihoone järele, lagunenud kõrvalhoone, amortiseerunud vee-ja kanalisatsioonitorustikud.

(2) Arengueeldused:

- 1) looduskaunis koht elamiseks kõikidele elanikegruppidele;
- 2) sobiva koha olemasolu sotsiaalkeskuse/päevakeskuse (sotsiaalteenuste keskuse) väljaarendamiseks looduskaunis kohas;
- 3) Veriora noortekeskuse kasutamine sotsiaalse suhtlemise kohana;
- 4) Leevi hooldekodust konkurentsivõimelise hoolekandeesutuse väljaarendamine.

(3) Arengueesmärk:

Luuu vallas kogu elanikkonna vajadusi rahuldav sotsiaalhoolekanne ja kaasajastada sotsiaalsed infrastruktuuri.

(4) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) osutada ja arendada eluasemeteenuseid;
- 2) rekonstrueerida Leevi hooldekodu kütte- ja ventilatsioonisüsteem (projekteerimine ja ehitus);
- 3) ehitada Leevi hooldekodule kuur ja abiruum;
- 4) muuta Leevi hooldekodu II etapi väljaehitamiseks konkurentsivõimeliseks hoolekandeesutuseks;
- 5) jätkata pikaajalistele töötutele tööharjutusprogrammi läbiviimist (koostööprojekt naaberomavalitsustega);
- 6) edasi arendada avahooldusteenuse pakkumist;
- 7) jätkata sotsiaaltöötajate regulaarset pädevuskoolitust;
- 8) motiveerida sotsiaaltöoga tegelevaid inimesi erinevate programmide/projektide käivitamise kaudu;
- 9) ehitada vähekindlustatud ja abivajavatele vallakodanikele sotsiaal-maja.

§ 30. Lastekaitse probleemid, arengueeldused ja -eesmärgid ning nende saavutamine

(1) Probleemid:

- 1) lastevanemate passiivsus;
- 2) riskiperede halb sotsiaalne olukord;
- 3) tugiperede puudus.

(2) Arengueeldused

- 1) noortekeskuse olemasolu;
- 2) õpilasmaleva traditsioon;
- 3) koostöö kohalikul, maakondlikul ja riiklikul tasandil erinevate institutsioonidega.

(3) Arengueesmärk:

Väärtustada jätkusuutlikku tugevat peret ning esindada ja kaitsta valla laste õigusi ja huve.

(4) Eesmärkide saavutamiseks:

- 1) sisse seada riskiperede, erivajadustega laste ja perede andmekogu;
- 2) korraldada asendushoolduste järelevalve;
- 3) nõustada peresid sotsiaalse toimetuleku vallas;
- 4) välja selgitada riskigruppi kuuluvad lapsed ja neile tugipereteenuse otsimine;
- 5) läbi viia ennetustööga seotud projekte;
- 6) seista laste vajaduste ja huvide eest ning taotleda selleks lisavahendeid;
- 7) luua tõhus ja hästitoimiv koostöövõrgustik valla ja perede vahel;
- 8) korraldada perepäevi ning resotsialiseerida riskiperesid kogukonda.

§ 31. Arengukava täitmise kontroll, muudatuste tegemine

Arengukava täitmist kontrollivad demokraatlikult valitud vallavolikogu ja volikogu revisjonikomisjon. Arengukava ja selle muutmise eelnõu avalikustatakse enne selle vastuvõtmist volikogus valla põhimääruses sätestatud korras. Hiljemalt iga aasta 1.oktoobriks

vaatab volikogu läbi ja võtab vastu otsuse arengukava muutmise kohta. Arengukava või selle muudatus võetakse vastu, kui vastavat eelnõu on arutatud vähemalt kahel lugemisel kahel volikogu istungil. Arengukava vastuvõtmine ja muutmine otsustatakse volikogu koosseisu häälteenamusega

Lisa nr 2 Veriora valla investeeringute kava 2016–2019

Lisa nr 3 Eelarve strateegia 2016-2019